

1. 6. 2002

ID: 17158

Zprostředkovatelská smlouva

Nedostatek písemné formy zmocnění ve smyslu § 777 obč. zák. je možné zhojit.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 2436/2000, ze dne 28.3.2002)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce L. H., zastoupeného advokátem, proti žalovanému J. Š., o 179.000,- Kč s příslušenstvím oproti vydání věci, vedené u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou pod sp. zn. 6 C 112/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. července 2000, č. j. 18 Co 164/2000-88, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění :

Žalobce se z důvodu neplatnosti kupní smlouvy domáhal na žalovaném vrácení kupní ceny oproti vydání osobního automobilu Fiat Tipo, neboť 24. 7 1995 s ním uzavřel kupní smlouvu v omylu, že prodávaný vůz je vybaven katalyzátorem, ačkoliv toto tvrzení se později ukázalo jako nepravdivé.

Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou rozsudkem ze dne 14. 4. 1999, č. j. 6 C 112/98-27, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci 179.000,- Kč s 16 % úrokem od 19. 5. 1998 do zaplacení proti tomu, že žalobce vydá žalovanému osobní automobil Fiat 160 Tipo, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud dospěl k závěru, že kupní smlouva o prodeji vozu je absolutně neplatná, protože ji za žalovaného uzavřel autobazar, který k tomu nebyl oprávněn, neboť v době uzavření kupní smlouvy neměl se žalovaným uzavřenou smlouvu o obstarání prodeje věci v písemné formě (§ 738 obč. zák.).

Usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 10. 1999, č. j. 26 Co 333/99-39, byl rozsudek soudu prvního stupně zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že mezi žalovaným a autobazarem nebyla platně sjednána smlouva o obstarání prodeje věci v písemné formě, avšak pro posouzení, zda obsah ústního ujednání mezi žalovaným a K. W. (provozovatelem Autobazaru O.) nenaplňuje pojmové znaky jiného smluvního typu, pro který zákon písemnou formu nevyžaduje, nebyly náležitě zjištěny potřebné skutečnosti. V případě smlouvy zprostředkovatelské by k uzavření kupní smlouvy zprostředkovatelem byla nutná písemná plná moc vystavená prodávajícím, popř. je třeba věc posoudit i z hlediska ustanovení § 33 odst. 2 obč. zák. Teprve dospěje-li soud k závěru, že mezi účastníky byla kupní smlouva platně uzavřena, bude možno po doplnění dokazování zabývat se žalobcem tvrzenou skutečností o omylu při uzavření kupní smlouvy a otázkou její neplatnosti z tohoto důvodu.

Rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 29. 3. 2000, č. j. 6 C 112/98-68, byla žaloba zamítnuta a bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Po doplnění dokazování dospěl soud prvního stupně k závěru, že mezi žalovaným jako vlastníkem vozu a K. W. byla před prodejem vozu uzavřena ústně smlouva zprostředkovatelská, jejíž obsah byl pak potvrzen v písemné formě dne 24. 7. 1995 a na jejímž základě zprostředkovatel za žalovaného uzavřel kupní smlouvu se žalobcem.

Neměl k tomu sice písemnou plnou moc vystavenou žalovaným (§ 777 obč. zák.), avšak tím, že žalovaný bezprostředně po prodeji automobilu převzal kupní cenu, dodatečně kupní smlouvu ve smyslu ust. § 33 odst. 2 obč. zák. schválil, a proto jako prodávající je z kupní smlouvy zavázán. Žalobce však neunesl důkazní břemeno o svém tvrzení, že předmětný automobil - v rozporu s údaji v technickém průkazu - nebyl v době koupě vybaven katalyzátorem, a tedy ani to, že byl při koupi vozu uveden v omyl. Proto nebylo jeho žalobě vyhověno.

K odvolání žalobce Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 28. 7. 2000, č. j. 18 Co 164/2000-88, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud vycházel ze skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně a ztotožnil se i s jeho právními závěry. Shodně s ním posoudil ujednání mezi žalovaným a K. W. jako smlouvu zprostředkovatelskou, na jejímž základě zprostředkovatel uzavřel jménem žalovaného kupní smlouvu se žalobcem, přičemž nedostatek písemné plné moci zprostředkovatele k uzavření kupní smlouvy byl zhojen tím, že žalovaný bezprostředně poté kupní smlouvu ve smyslu § 33 odst. 2 obč. zák. dodatečně schválil. Správným shledal i závěr soudu prvního stupně, že nelze dovodit relativní neplatnost kupní smlouvy pro omyl žalobce (§ 49a obč. zák.), protože žalobce neprokázal, že by v době koupě nebyl vůz vybaven katalyzátorem. Za důvodnou nepovažoval odvolací soud námitku žalobce o neplatnosti kupní smlouvy pro rozpor s dobrými mravy, odůvodněnou tím, že ze smlouvy jednoznačně nevyplývá, zda odpovědnost za případné vady automobilu nese zprostředkovatel či žalovaný. V kupní smlouvě je totiž výslovně dohodnuto, že kupující nemůže uplatňovat jakoukoli reklamaci vůči zprostředkovateli, což znamená, že za vady odpovídá prodávající, tj. žalovaný, a nikoliv zprostředkovatel, takže ani v tomto směru k omylu žalobce nedošlo.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce dovolání, ve kterém odvolacímu soudu vytýká nesprávné posouzení důkazů a nesprávnou aplikaci ustanovení občanského zákoníku. Podle dovolatele smlouva mezi žalovaným a K. W. je smlouvou o obstarání prodeje věci podle § 737 a násl. obč. zák., neboť oba vyloučili uzavření jiné než písemné smlouvy ze dne 24. 7. 1995, a tato vykazuje všechny potřebné náležitosti obstaratelské smlouvy, zejména ujednání o poplatku pro případ odstoupení od smlouvy před prodejem. Vzhledem k tomu, že svědek W. ani žalovaný nebyli schopni určit, zda mezi sebou uzavřeli smlouvu o zprostředkování nebo smlouvu o obstarání prodeje věci, dovolatel zpochybňuje platnost jejich smluvního ujednání z hlediska určitosti a srozumitelnosti. Podle dovolatele je nesprávný názor odvolacího soudu, že absenci písemné plné moci ve smyslu ust. § 777 obč. zák. lze zhojit postupem podle ust. § 33 odst. 2 obč. zák. Poukazuje na to, že ustanovení § 777 obč. zák. nechrání pouze zájemce, ale musí poskytovat i dodatečnou ochranu kupujícímu; pokud by totiž byla dodržena písemná forma plné moci k uzavření kupní smlouvy zástupcem, nemohla by vzniknout pochybnost o tom, kdo nese odpovědnost za vady prodávané věci, a žalobce by tak mohl nárok uplatnit proti pasivně legitimované osobě. Dovojuje, že plná moc nebyla vyhotovena právě proto, že žalovaný s autobazarem neuzavřel smlouvu zprostředkovatelskou, nýbrž smlouvu o obstarání prodeje věci. Dovolatel sám uzavíral kupní smlouvu v domnění, že tato je nedílnou součástí smlouvy o obstarání prodeje věci, a proto je přesvědčen, že byl uveden v omyl údajem v kupní smlouvě, že vůči zprostředkovateli nemůže uplatnit jakoukoliv reklamaci. Navrhl zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

Podle ustanovení části dvanácté, hlavy I. bodu 17. zákona č. [30/2000](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění

účinném do 31. 12. 2000).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení, zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 odst. 1 o. s. ř., přezkoumal napadený rozsudek podle § 242 odst. 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání, které je přípustné podle § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř., není opodstatněné.

Smlouvou o obstarání prodeje věci (§ 737 a násl. obč. zák.) vznikne objednateli právo, aby obstaratel převzal od něj do prodeje svěřenou věc a učinil potřebná opatření k prodeji. Podle ustanovení § 738 věty první obč. zák. musí být tato smlouva uzavřena písemně.

Obstaratel se tak zavazuje objednateli, že obstará prodej věci svěřené mu objednatelem, tj. že uzavře s třetí osobou kupní smlouvu, a to vlastním jménem na účet objednatele. Ve vztahu k třetím osobám se obstaratel zavazuje vlastním jménem, bez plné moci, tedy nikoliv jako zástupce objednatele, a také svým jménem jako prodávající uzavírá kupní smlouvu s kupujícím ohledně věci svěřené mu do prodeje. Práva a závazky z tohoto právního úkonu vznikají jemu, tj. obstarateli, který tak odpovídá kupujícímu podle ustanovení § 741 obč. zák. za vady prodané věci. Při obstarání prodeje věci je obstaratel účastníkem kupní smlouvy, tedy přímo prodávajícím.

Podle ust. § 774 obč. zák. zprostředkovatelskou smlouvou se zprostředkovatel zavazuje obstarat zájemci za odměnu uzavření smlouvy a zájemce se zavazuje zprostředkovateli poskytnout odměnu tehdy, byl-li výsledek dosažen přičiněním zprostředkovatele.

Ve vztahu k třetím osobám je zprostředkovatel oprávněn za zájemce jednat a uzavřít kupní smlouvu s kupujícím, jen byl-li k tomu prodávajícím zmocněn písemnou plnou mocí (§ 777 obč. zák.). V takovém případě zprostředkovatel jedná jako zástupce prodávajícího a jeho jménem (tj. jménem zastoupeného) s třetí osobou uzavírá smlouvu. Jde o tzv. přímé zastoupení, kdy z právních úkonů zprostředkovatele (tj. z uzavřené kupní smlouvy s kupujícím) vznikají práva a závazky přímo zastoupenému (prodávajícímu), zatímco mezi zprostředkovatelem a kupujícím žádný právní vztah nevzniká.

V písemné kupní smlouvě jsou jako smluvní strany označeni žalobce a žalovaný a jednoznačně z ní vyplývá, že prodávajícím předmětného vozu je žalovaný, za nějž smlouvu uzavřel Autobazar O. Žalobce přímo sám jednal se žalovaným před koupí o slevě z kupní ceny při prohlídce vozu a také jako kupující proti němu jakožto prodávajícímu nárok z důvodu neplatnosti uzavřené kupní smlouvy v tomto řízení uplatnil. K námitce, že písemná smlouva žalovaného s autobazarem vykazuje znaky smlouvy o obstarání prodeje vozu, je třeba uvést, že tato písemná smlouva byla vyhotovena až po prodeji vozu žalobci, a protože v době uzavření kupní smlouvy neexistovala, nelze z ní dovozovat ani oprávnění autobazaru vlastním jménem vůz žalovaného žalobci prodat. Jak vyplývá ze skutkových zjištění soudů obou stupňů, autobazar uzavřel se žalobcem kupní smlouvu nikoliv vlastním jménem, nýbrž za žalovaného jeho jménem, a to na základě ústního ujednání se žalovaným o zprostředkování prodeje vozu, a tomu také odpovídá obsah písemné kupní smlouvy uzavřené se žalobcem, v níž je žalovaný jako prodávající řádně označen, zatímco v případě prodeje věci obstaratelem by prodávajícím byl autobazar a nikoliv vlastník vozu, tj. žalovaný. Této námitce dovolatele nelze tedy přisvědčit, nehledě k tomu, že pokud by byla správná, vedla by ke stejnému výsledku tohoto sporu,

tj. k zamítnutí žaloby, a to pro nedostatek pasivní věcné legitimace žalovaného, neboť žaloba na vrácení plnění z neplatné kupní smlouvy musí směřovat proti prodávajícímu, s nímž je kupující v právním vztahu.

K tomu, aby zprostředkovatel mohl kupní smlouvu s kupujícím za prodávajícího (vlastníka věci) uzavřít, je nutná plná moc, na jejímž základě jedná zprostředkovatel jménem vlastníka. Podle ustanovení § 777 věty druhé obč. zák. je totiž zprostředkovatel oprávněn za zájemce jednat nebo přijímat cokoli, jen byl-li k tomu zmocněn písemnou plnou mocí. V řízení bylo nesporné, že písemná plná moc, udělená žalovaným autobazaru k uzavření kupní smlouvy jménem žalovaného, neexistovala.

Odvolací soud zcela správně vycházel z ustanovení § 33 odst. 2 věty první obč. zák., podle nějž platí, že překročil-li zmocněnec při jednání své oprávnění jednat za zmocnitele nebo jedná-li někdo za jiného bez plné moci, je z tohoto jednání zavázán sám, ledaže ten, za koho bylo jednáno, právní úkon dodatečně bez zbytečného odkladu schválí.

Právní názor odvolacího soudu, že žalovaný tím, že převzal kupní cenu, kupní smlouvu uzavřenou se žalobcem následně schválil (§ 33 odst. 2 obč. zák.) a tím zhojil nedostatek písemné plné moci, je správný. Ostatně prodal-li autobazar vůz jménem žalovaného bez plné moci a tento úkon by nebyl žalovaným ani dodatečně schválen, z takové kupní smlouvy by byl zavázán přímo autobazar (§ 33 odst. 2 obč. zák.), se kterým by byl žalobce v právním vztahu, a to i ohledně následků příp. neplatnosti takové smlouvy, a žalovaný by nebyl pasivně věcně legitimován v tomto sporu. Jestliže však žalovaný bezprostředně po té, co autobazar jeho jménem kupní smlouvu s kupujícím uzavřel, přijal kupní cenu bez jakýchkoli výhrad a podepsal výdajový doklad, pak je zřejmé, že tuto smlouvu bezpochyby akceptoval, a tím ve smyslu ustanovení § 33 odst. 2 obč. zák., které je ustanovením obecným (uplatní se všude tam, kde neplatí zvláštní právní úprava), zhojil nedostatek písemné formy plné moci vyžadovaný ustanovením § 777 obč. zák. Závěr odvolacího soudu, že závazkový právní vztah z kupní smlouvy ze dne 24. 7. 1995 vznikl mezi účastníky tohoto řízení, je správný.

S odvolacím soudem je třeba souhlasit i v tom, že ujednání obsažené v kupní smlouvě o tom, že vůči zprostředkovateli nelze uplatňovat reklamaci, není důvodem neplatnosti kupní smlouvy, a to už vzhledem k tomu, že toto ujednání odpovídá zákonné úpravě odpovědnosti za vady v občanském zákoníku. Práva z odpovědnosti za vady prodané věci, stejně jako nároky z kupní smlouvy i nároky ze smlouvy neplatné či zrušené, kupující uplatňuje zásadně vůči prodávajícímu - vůči druhé smluvní straně, která je v daném případě jednoznačně ve smlouvě označena. Proto i nárok žalobce, který byl v tomto řízení proti žalovanému uplatněn, směřuje proti pasivně legitimovanému subjektu.

Dovolací námitky žalobce nic nemění na tom, že oba soudy jeho žalobě na vrácení plnění z neplatné kupní smlouvy nevyhověly nikoliv proto, že by žalovaný nebyl pasivně legitimován, nýbrž proto, že žalobce neunesl důkazní břemeno o svém tvrzení, že vůz v době koupě neměl katalyzátor. V tomto směru nevznesl žalobce žádné relevantní námitky proti skutkovému stavu věci, z něhož odvolací soud při svém rozhodnutí vycházel, a ani k jeho právnímu posouzení věci v tomto směru. Z obsahu spisu pak nevyplývá, že by rozsudek odvolacího soudu trpěl některou z vad uvedených v ust. § 237 odst. 1 či § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř.

Protože z hlediska uplatněných dovolacích důvodů je rozsudek odvolacího soudu správný, proto dovolací soud dovolání žalobce zamítl (§ 243b odst. 1 o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Dražba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Insolvenční řízení a náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společenství vlastníků jednotek](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Smlouva o zápůjčce, insolvence](#)
- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)